

Csikós harmonika 3 váltós, aczélsarokvédőkkel — 20 kor.
 Csevédő harmonika 3 váltós, 3 sor hanggal — 20 "
 Cistaváros harmonika 3 váltós, tápnautikkal — 25 "
 Csikós harmonika 4 basszussal, bécsi forma — 25 "
 Táncs harmonika 3 váltós, cs. dalhanggal — 20 "
 Székelytárs huszárharmonika 3 váltós — 20 "
 Postás harmonika 3 váltós, erős kivitelben — 25 "
 Vadász harmonika 4 váltós, 4 sor hanggal — 25 "
 Két- és háromsoros harmonikák 40 kor.-tól 400 kor.-ig.

WÄGNER

„HANGSZERKIRÁLY”-nál

Budapest, VIII., József-körút 15.

Kérjen harmonika árj-gyűjéket. — Előleg küldendő.
 Ugyeljen a „Wagner” névre, mert könnyen tévedhet!

Magyar Könyvtár

Szerkeszti RADÓ ANTAL

Juliusi sorozat:

IBSEN:

ROSMERSHOLM.

Színmű 4 felvonásban. Fordította Ambrus Zoltán.

(820—822.) Ára 90 fillér.

RUDOLF HERZOG:

AZ ÓRIÁS.

Fordította Benedek Marcell.

(823.) Ára 30 fillér.

RIEDL FRIGYES:

Shakespeare és a magyar irodalom.

(824.) Ára 30 fillér.

Megrendelhetők:

Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) R.-T.
 Budapest, VI., Andrásy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

Most jelent meg
Kerpely Béla könyve:

„Nimródok a fronton“

Mulatságos vadászese-
 tek a nagy háborúból.

Vadász millióben tartott haditudósítások, melyek
 a vadászt és nem vadászt egyaránt érdeklik.

A díszes kiállítású kötet
 = ára 2 korona =
 (bérmentes küldéssel 2 K 40 f).

Megrendelhető: a „NIMRÓD“
 képes vadászújság kiadóhivata-
 lában, Bpest, IV., Egyetem-u. 4.
 (Franklin-Társulat) a pénz be-
 küldése vagy utánvét mellett.

Fronton levő hozzátartozójának nem
 küldhet ennél kedvesebb olvasmányt!

Most jelent meg!

KOLLÁNYI BOLDIZSÁR

VÉRFOJTOK

Énekszó a fürgetegben

1914—1916

Ára 4 korona

Megrendelhető:
 LAMPEL R. könyvkereskedése
 (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál
 Budapest, VI., Andrásy-út 21.
 és minden könyvárusnál

AZ AÉRO

A repüléssel és léghajózással foglalkozó egyedüli magyar hivatalos folyóirat.

Minden számában érdekes és Különösen figyelemre méltók
 eredeti fényképfelvételeket kö- a léghajózás és repülés hadi
 zöl. A léghajózás eseményeiről, alkalmazásáról írott közlemé-
 fejlődéséről és céljairól kitűnő nyel, valamint az ifjuság szá-
 és könnyen érthető népszerű mára külön fenntartott kisrepülő-
 cikkekkel tartalmaz. * gép (modell) rovata. *

Mutatványszámokat a kiadóhivatal szívesen küld
 Budapest, I. ker., Rerek-utca 46. sz.

RENDELÉSNEK SZÍVESKEDJÉK LAPUNKRA HIVATKOZNI

VASÁRNAPI UJSÁG

35. SZ. 1916. (63. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
 HOITSY PÁL.

BUDAPEST, AUGUSZTUS 27.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utca 11.
 Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
 ára 40 fillér.

Előfizetési
 feltételek:

Egészévre — 20 korona.
 Félévre — 10 korona.
 Negyedévre — 5 korona.

A „Világkrónika”-val
 negyedévenként 1 koronával
 több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
 határozott viteldíj is csatolandó.

FEDEZÉK-CSINÁLÓK FÜRÖGÉPPEL DOLGOZNAK A KARSZT SZIKLÁIN.

AZ OLASZ HARCZTERRŐL. — Balogh Rudolf, a harcstérre kiküldött munkatársunk felvétele.

SZENT BORBÁLA KÉPE.

REGÉNY. — IRTH HAVAS ÁLISZ.

(Folytatás.)

Lassan, lassan derült rájuk a tavasz, aztán hirtelen nyárra vált. Edit gyakran látta képzeltben s álmában a tengert, a kékét, az Adriát, a nyílat, az olaszt. De nem készültek Itáliába. A vizeknek s a lelkeknek mélyén aknák lehetnek. Ha Fichtenheimot választanák! — Miért ne? — mondja Gábor, s odautaznak. A hangulatok, szép fájdalomak s fájó örömei kincsesháza ez a völgy. Egy-egy embert Valodjának néz távolból, máskülönbén nem sokat törődik az idegenekkel. Gabit vezeti a régi ismerős helyekre s mesél neki. Keleties regék fakadnak most a lelkéből, színesek, sejtelmes fényben izzók. Az értelmes és nagy fantáziájú fiúcskának kigyúll az arca, nagy szeme szinte belefúrja sugarait Edit szemébe, mintha így akarná lehorgonyozni saját figyelmét, mely úgy is szívesen kapaszodik meg a mese üvegszivarványáiban, gyöngyházfaragásaiban. Ez a nyár öntudatlanul nyomot hagyott Gabi lelki életének egy redőjében, mely mindig feltárul később, sokkal később, majd a művészi ihlet perzeiben. A barátságukat is mélyebben megalapozta ez anyár; bár a gyermek értelme még csak sejtések selymén tűzött át, Edit ismerte már az utat ehhez az értelemez.

Mintha Margitért jött volna kárpótlásul. Járták a hegyi utakat, nézték a panorámát, gombát és ciklámet szedtek s a hegytetőn a legelők pásztorkunyhójában sodrott aludtetet ettek a ház népével egy táblól, barátokztak a szeliden derűs, ezterás, együgyű paraszttokkal, hóarezu parasztnókkal, imádságos, áhítatos képi gyermekekkel, oly tiszták voltak valamennyien. Gabi tudott Valodjáról, mint Éjszem hercegről, mint hősről, mint fogolyról, sokféle alakban ismerte és szerette, csodálta, de attól félt, hogy egyszer csak megjelenik, állandóan kísértett ez a mesékben, s Editet magával ragadja bűvös birodalmába. Edit pedig jelenvalónak érezte régi hőst a hegyek közt, melyek mintha visszhangoznának szavakban jelentett alakját, mint a jódlirózás hangját. De, alkonyult a nyár, búcsúztak a fenyők fonságától, pataktól, gombáktól és ciklámenektől, az üde levegős, friss vajas, de átszellemült élettől. Jöttek vissza s a város megint kietlenül hatott.

A tanév megkezdődött. Edit régi helyén maradt, mert meghalt a keresztapja. Emlékezett, hogy mikor Margit számára kérte a protekcióját, azt felelte, annyit kell pártolnia, idegenre már igazán nem pazarolhat erőt. Sejtette, hogy most ő is idegen lesz minden előrehaladástól.

— Ej, a leányok tehetetlenek, — mondta Klemi, — én megcsináltam gyorsan, minden más segítség nélkül, pusztán az asszony erejével, a szépnék mondott asszonyával, ez a legnagyobb nemzetközi hatalom.

A növendékek sok mindent elpletykáltak Editnek, a mi otthonukban történt, különben is érintkezett már legtöbbször anyjával. Játékuk is sokat árult el, a papa-mama játék, melyben házibarát, nőszóktetés sűrűn előfordult, bizonyára arra a mintára, hogy: «ma kidobtuk a papát s most a keresztapám lakik nálunk.» A szabad mulatságot többre becsülték minden tornaszéri, szervezett játéknál, melynek törvényei vannak. Ez kellett fantáziájuknak is, anarhista hajlamaiknak is.

A gyermekeidalt, a kis «drágát», az anygalt, a «főhé» tábla lelket már rég nem látta bennök, de a külvárosi gyermektipust ismerte, a kis embert, ki nemcsak tükre környezetének, hanem továbblése, a kibben benne forr, folytatódik mindaz, a mi övét jellemzi. Leányok, de nyerek, durvák, bár a maguk módján ragaszkodók. Hazugságra, lopásra kaphatók, álhumанизmus-tól elrontottak, ingyen-segítségére, mint természetes adóra várók, de anyáskodók a kisebbekkel szemben. Merész, sokszor dühös védői a kis testvéreknek, kiknek állandó, gondozó kis mamái. Megfért bennök a természettől való

anyai és a társadalomtól való megromlott, bukára vívó hajlam. Klemi nem egyszer mutatott rá egyikre, másikra: látod a rossz nőt a kedveskében? Családja is arra szánja. Mit is csináljon lusta szépségével és butaságával?

Játékukban gyakran megjelenik a «csalós» ember. Edit nem hibéztatta a nagyváros korán túlérettjeit. Kereste hozzájuk az utat. Később fiúk és leányok együtt jártak hozzá. A fiúkban apacs-fogások, városszéli züllöttség a férfias fajtából, eredeti, öntudatlan, nemesebb hajásokkal, ha csenevészekkel is, vegyesen. «Nacosa, engessen színházat játszani» és kitor a temperamentum, háborús és detektív képek zagyván a moziból. Sötét utcasarki csavargó-fogások, apáktól és bátyáktól ellevve. Megrendítő az ötletességük, ügyességük ezekben. A leányok kaczagtak.

Giovanni Pali, régen bevándorolt olasz munkás fia (Zsványi, a hogy pajtasai nevezték), Edithez lépett. Dereán kis apacs-öv sok zseb-bél, bádoggipszolyal és együgyűen faragott fagygyverekkel; a «tyúkum varrta az övet», magyarázta, egy szépsége leányra mutatva. Most sunyi mosoly bujkált ravasz, de mégsem kellemetlen mozgékony arcán, fejét kissé lehajította, tudott szégyenkezni.

— Ilyeneket írnak nekem a tyúkok. — s gyűrött, piszkos cédulát adott át. Edit csak az első olvaszt el, arca lángolt, olyan érzés vett rajta erőt, mintha utolsó lebuja zuhant volna, orgiák közepébe. Bűzös-piszkos szavak, durván értelmesek, a naiv kerek betűk ajánlatai s ráismert az aláíró vonásaira. Szép, szelidarcú leányka, szinte furcsa, hogy oly tisztán, rendszeren öltözik. Eltávolították onnan; vajjon orvoslás ez itt, hol a levegővel szívják be ezt a szellemet?

Reménytelenség, keserűség kelt Edit lelkében s néha olyan indulat, melyet azelőtt nem igen ismert, a tehetetlen felháborodás türelmetlenné tette. El is ragadta néha. Két verekedő, egymást tépázó leányt akart elválasztani, s a mint félrehúzta az egyiket, az elvágódott s a vas láb-törőn véresre ütötte arcát.

— Ime az ember! Olyan vagyok, mint ők, — gondolta Edit, míg lemosta a vért s ettől kezdve megint uralkodott magán. Az ideál, melyből folyton el-elpárolgott egy-egy vonás, már egészen eltűnt. A tapasztalatlanul, légből kapott ideál. De már kezdett alakulni az új, realiztikus vonásokból.

XVI.

Edit és Klemi szembetalálkoztak a folyosón. — No Edit néni, hogy aludtál a nagy esemény után?

— Melyiket gondold? Oh, annyi minden történt velem.

— Hohó, keserűség, öngűny, hát így is tud az anygali türelem? Természetesen a grófnő látogatását értem, a gyerekek még beszélnek róla, még érzik az ezukor ízét, a mit hozott.

— Hát igen, itt volt, lám, pedig azt gondoltuk, hogy már meggondolkozott. De mondta, hogy nagy elfoglaltsága miatt késett. Elmondta, hogy hozzá fordult a jótékony bazár alkalmával a kérdéssel, melyik iskolában ismerhetné meg a gyermekek foglalkoztatás-módját s te a mienket ajánlottad. Figyelt engem s kisütötte, hogy ismerősnek lát, sőt, mintha a nevemet is hallotta volna valahol. Nagyon örült aztán, hogy én vagyok az, kinél a kis martirt, Margitot, meglátogatta. Tudod, nagyon furcsa helyzetben lepett meg tegnap, késő volt, a távolabb lakók hazamentek s a maradéknak meséltem. Hagytam, üljének, a hogy jól esik, eleget törte őket egész napon a pad, kettő a személtládán, Jurának, a hőrihorgas, majd eltörik a kicsiknek szánt padban, a tetejére helyezkedett s én elnéztem. Meséltem...

— Komikus! Több szabadságot magadnak, kevesebbet nekik, csak úgy lehet megélni velök.

— Persze, megmagyaráztam, hogy már egész napon át préselődtek a padban. Beszéltünk arról, milyen nehezen valósíthatom meg a napi sétát télen, mert hiába kapnak ruhát az iskola révén karácsonykor, a mamák gyárba sietnek és nem gondozzák azokat, idő előtt tönkre mennek. A nagyobb testvérek is nehezen kaphatók ruhajavításra, az iskolai lezke, kézimunka után. Ha ez lehetne a kézimunka-óra feladata...

— Helyes, de ne tovább. Már látom, hogy összepáaszoltok, oh, én belenyugsom, Helmecezné öméltségát elhódíthatod tőlem, úgy sem tudom, mitévő leszek a nagy reformerral. Neked való társaság. Vidámabb dolgról nem is esett szó?

— Nem.

— Meghívott magához?

— Meg.

— Társaságba? A zsurjaira?

— Nem, csupán kettesben megbeszélésekre.

— Úgy. Csodálkozom volna, mert bár szabadelvű, de otthon zártkörü a társasága, nem vegyíti. Csak szarvasvédjeggyel ellátott mág-nások, és látod, nekem ez volna való. Ez érdekelne... Flirt egy pókháló, mindamellett ifjú gróffal... Rémület a felsőbb körökben...

A grófnőnek tetszettek Edit tervei, melyek nem jártak a felhőkben, gyökerük volt a tapasztalatokból ismert, eddigél jőfómán csupa dudvát termő, nem éppen televény külvárosi földben.

A tevékeny grófnő körülmézt, hogy ki segíthetne a megvalósításban és meghívott egy tollforgató fiatal embert, kiről föltehető, hogy véghez viszi, a mit akar. Edittel együtt hívta meg, teára. A tél már elmúlt, a levegőben mintha nagy életkedvvel futkostak volna meleg áramok, a kabát lekiváncozott. Az utcasarki virágárosoknál ragyogó sárga mimóza mellett ibolya és nárcisz, melynek illata messzire szét-ömlött és mintha ez melegítette volna a levegőt.

A hóféhér virágoknak forró, szédítő, sűrű illatuk van, gondolta Edit, a szent lilomnak is. Energikusan lépkedett s látta, hogy mindenki úgy megy, mintha a télies tegnaps a mai tavasz között nagy, frissítő pihenés lett volna; felvil-lanyozva, élénk ritmussal, hangosabban beszélve, kevesebb tisztelettel az utca iránt, inkább úgy, mintha mezőn járnának. Sok labda-gyereket hoztak ki, lelevírtott az utca képébe a kis kocsit toló parasztleányok tarka viselete, hóféhér fürdetett göndörzörű kutyákat sétáltattak hóféhér hajú nők, kiknek már ez volt egyetlen ürügyük önmaguk előtt erre a sétára.

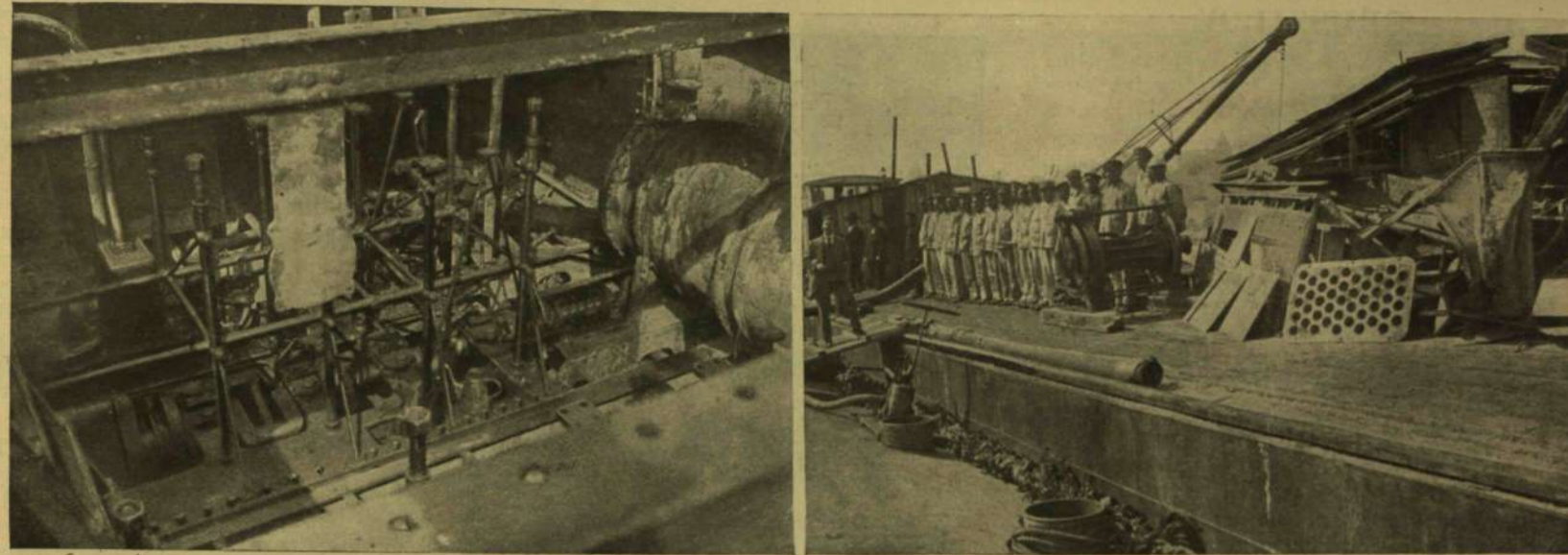
Olyan hangulata volt ennek a napnak, hogy Editnek megint várnia kellett valamit mosolygó szemmel, úgy kellett éreznie, hogy a mi volt, az még nem minden, a reformok terve nem az egyedüli, a mit akar. Olyan nap volt, a mikor Edit nem látott ugyan határozott álmot, a mit megélni szeretett volna, de valamit várt.

A mint a hűvös, homályos kapucarnokba jutott s a bordószőnyeges lépcsőn háladt fölé, még mindig érezte a napsütésről hozott villamosságot magában s a mint a nagy színes ablak alá ért a fordulónál, nézte: oly szép sárga fény, lila fény, piros fény. A komornyik lesegítette kabátját s azt gondolta: nem vagy közibénk való, nem vagy mágnes, de azért szívesen látnék, ha már a méltósága teára hív.

A másik vendég, Medek Lőrincz, már ott volt. Rokonszenvesnek, ismerősnek tűnt. Már tudta, hogy Edit kicsoda.

— Akkor sem akart meglátni, most sem ismer meg, ez már sok, — nevetett a férfi.

— Igen, igen, emlékszik Edit. Ő az, a ki miatt Klemivel volt baj, gondolja, Medek nagyon józanul bírálta a terveket, «pénzügyi és párt-szempontból is, de így is talált többet, a mit

A GÉPHÁZ ROMJAI. — HAJÓRONCSOK A MONITOR FEDÉLZETÉN. OLDALT OROSZ FÖGLYÖK, A KIK A HAJÓ KIEMELÉSÉN DOLGOZTAK.

részletesen ki kell dolgozniok a megvalósítás számára. Majd mind megbeszéljük apróra.

— Mióta érdekli a pedagógia? — csodálkozott Edit.

— A mióta a filozófia. A pedagógia a filozófia gyakorlata, a filozófia keresi a célt, az utat arra felé, a pedagógus keresi a módot, hogyan szoktassa az embereket az ilyen úton való járásához. A baj az, hogy eddig mindkettő csak kereső.

— Ez így van és nincs igazuk azoknak, kik a pedagógiát valami kotnyeles fizikónak tartják, a ki bekamaskodik a tudományok közé, anélkül, hogy valami köze volna valamelyikhez. Nagyon is van köze mindegyikhez, mint az elméletek értékesítőjének, — beszélt Edit.

Együtt mentek el a grófnőtől, ki mosolygott és ez a mosoly pár percig megmaradt az ajkán. Kinyitott egy ablakot, mert a tavasz hozzá is beküldte névjegvét. Zongorához ült, ritkán jutott így hozzá sok társadalommentő munkája

miatt, de a fiatalok szeméjárása megkivántatta vele a régi dalokat. Bár tisztán azért hívta meg ezt a két embert, hogy az egyiknek gondolatait a másik megvalósításához segítse s így vigyék előre ők hárman a társadalom ügyét, de azért inyére volt, hogy ez a találkozás tavasszá lett. Ő maga kivénült már a tavasz közvetlen élvezéséből; ez ugyan nem tűnik fel sem alakján, sem mozdulatán, még kevésbé tevékeny kedvén, munkabírásán. Véletlenül összehoz két embert, ez neki érdekes, másnak öröm. — Ha ez a fiú Klemivel van együtt, egészen másnak látom, mint ezzel a leánnyal, no de ez természetes, — fordult meg a grófnő agyában...

A tavasz felecsattanó, fakadó fejlődése szinte hangos karot volt Edit körül, a kereten belül még csend, de vibráló, nyugtalan csend. Sok-sok levegőre vágyott, érezni akarta a nagy tavasz-nevelő energiát maga körül, gyönyörködött az erős nedvkerítésben, ezért néha le-tört egy gallyat, a mit más tavaszon nem tett

volna. Gyönyörködött benne, hogy kaphják el a bokrok nyurga vesszői a legkisebb szellőt is, csakhogy mozoghassanak. Sok apró örömet talált most is, de mindez beleszövődött félig jó, félig rossz hangulatába, a nyugtalanságba. Úgy érezte, a gyönyörűséget nem tudja kifejezni s nincs kívül megosztania s a lelkében halmozódó szeretet idővel talán önmagában hal el, talán nemskóra megfakulnak kincsei, mert valójában egyedül van. Így érzi, bár meleg otthonban és egy sereg gyermek közt él, valójában senkije sincs. Most gondolt először arra a különbségre, a mit eddig nem vett tudomásul, az idegen és a saját gyermek között. Arra, a ki az övé egészen, s azé is, a kit nagyon szeret. De nincs ilyen, Vilnovszkij igazán gyermekálmom, ahnak kell hogy tekintse egy ilyenkorú nő. Az ilyet csak egészen titkosan gondolta el, csak Margitnak súgta meg, ki a régi, várakozó szemű kis Edit-nék láthatta most is. (Folytatása következik)

A TEMEST BUDAPESTRE VONTATJÁK. (AZ USZÁLYHAJÓ MELLETTI VILÁGOSABB SZÍNŰ HAJÓ A TEMES).

A MULT ÉVBEN AKNÁN ELSÜLYEDT TEMES MONITORUNK MEGÉRKEZÉSE BUDAPESTRE. — Jolly Gyula felvétel.

BRUSZILOV.

«Büszke vagyok arra, hogy sohasem tartoztam a vezérkarhoz.» Az orosz offenzíva megindulása után kolportáltak Bruszilovnak, a Pripjettől délre harcoló öt hadsereg főparancsnokának ezt a mondását. Az életrajzi adatai között csakugyan nincs nyoma, hogy Bruszilov egész hosszú katonai pályafutása alatt a vezérkarban dolgozott volna. Bruszilov tábornok nem ok nélkül nyilatkozott ilyen keserűen és éles kritikával az orosz vezérkari bölcsek ellen; ez a mondása pedig hadvezéri programnak is beillik. Az orosz hadvezetőségnek a két esztendő hadjárat foyamán az volt a legkarakterisztikusabb hibája, hogy nem tudta kellőképpen megmozgatni a tömegeket, a stratégiát elvontan alkalmazta anélkül, hogy beilleszkedett volna a szükséges keretekbe: a kellő szervezethez való tekintet nélkül, a néplélekhez való alkalmazkodás és hozzásimulás nélkül.

A katonai kritika nem hiába nevezte az orosz tömegeket «holt tömegeknek», mert hiszen ez az óriási haderő ellenállhatatlan lökő erőt sohasem tudott produkálni. Az első helyi sikerek után minden, akár kisebb, akár nagyobb orosz támadás holtpontra jutott; megállott. Az orosz néplélek megnyilatkozása volt ez, a lomha, szerény, kisigényű orosz népé, a melyből hiányzik a lendület, a föllobogó, előreható tűz. Ezzel a néplélekkel két esztendő kereszttől nem számolt az orosz hadvezetés, mintha csak belenyugodott volna abba, hogy ez változhatatlanul így van. Nemcsak az orosz tömegek voltak holt tömegek, az orosz stratégia is holt stratégia volt.

Két esztendő óriási véráldozatának tapasztalatai kellettek hozzá, hogy az orosz hadvezetés felismerje e népháború legdöntőbb tényezőjét: azt, hogy minden nemzet hadseregeinél a nemzeti tulajdonságoknak, a nemzeti temperamentumnak megfelelő módon kell alkalmazni a stratégiát és taktikát. Az orosz hadvezetés számára a legsúlyosabb probléma volt: hogyan lehet ellensúlyozni a tömegek lomhaságát. A többi, nem kevésbé fontos feladatot: az offenzíva organizálását, a műszaki kiképzést, a front mögötti szolgálat pontosítását, a hadiszerekkel való ellátást elvégezte

BRUSZILOV TÁBORNOK, AZ ELLENÜNK FOLYÓ OROSZ OFFENZÍVA VEZÉRE.

Anglia és Franciaország, a mely kiképző és ellenőrző tiszteket is küldött az orosz hadsereg számára. A tömegek lomhaságának eltüntetését pedig talán nem Bruszilov eszelte ki, de a részletekben megnyilvánuló borzalmas találékonysággal, az őt jellemző kegyetlenséggel hajtotta végre. A módszer: a vértaktika alkalmazása. A rohamozó tömegeket gyakran negyven, de állandóan legalább tizennégy sornyi mélységre tagozta, így aztán elérte azt, hogy a hátul levő sorok az előbbre levőket valóságos magokkal söpörték. Hogy pedig e hátrább álló sorok se állhassanak meg: az úgynevezett előretoló zárótűzre kreálta. A front mögött, a roham megindulásakor megszólaltatta a tüzérséget, a mely függőnyt vont a rohamozó csapatok és a saját főhadállásuk közé, így figyelmeztetve őket arra, hogy nincs visszafelé, csak — előre. Ez a tűzfüggöny azután méterenként egyre előbbre tolódt. Vértaktikájának

kulminációs pontja, hogy azokat az orosz oszlopokat, a melyek elérték az ellenséges hadállásokat, az ellenséges katonasággal együtt pergőtűz alá vették, közelharc közben. Az orosz pergőtűz elpusztította ugyan az orosz katonákat is, a célt mégis elérte: új támadt az ellenséges frontban, előre lehetett hajszolni az újabb rohamoszlopokat.

Hogy így történt az orosz offenzíva első periódusában, hiteles adatok számolnak be róla. Igazi orosz módszer: az orosz tömegek lomhaságának ilyen módon való leküzdése, de jellemző egyszerre arra is, hogy a lelkesedést, a harci kedvet, az életre-halálra szóló küzdelem fontosságának átérzését, a mely az orosz néplélekből hiányzik, így kell pótolni.

«A front mögött különösen szükség van megbízható emberekre és gépfegyverekre, hogy adandó alkalmakkor előnyomulásra kényszeríthessék a katonaságot. Nem szabad habozni és egész csapatrészeket is tűz alá kell venni, ha megkísérelnek a visszavonulást, vagy a mi még rosszabb, meg akarnak adni magukat az ellenségnek.» Bruszilov egyik napiparancsából való ez az idézet. Vértaktikájáról pedig ő maga szerényen így nyilatkozik, hogy a legjobb taktika és a legszerencsésebb stratégia a támadás. «Mindig támadni kell, — mondotta egy angol haditudósító előtt — még akkor is, ha az ellenség sokkal erősebb, egy pillanatig sem szabad nyugton hagyni az ellenséget. Meg kell előzni a támadást, aztán szakadatlanul folytatni a nekirohanást. Ebben van a titok.»

Természetes, hogy Bruszilov nemcsak a tömegek kiméletlen előrehajlásával keresi a sikert; ezenfelül nagy súlyt helyez a tüzérségi munkára is, egyszóval arra, hogy a modern háború tapasztalatainak megfelelőleg az eleven erőt a géppel támogassa, a súlypontot azonban mégis a maga sajátos vad és brutális harcmodorára helyezi. Stratégiája a legiválóbak közül való. A helyzetet mindig a legisztábban tekintette át, a szükséges rendszabályokat mindig a kellő helyen és a kellő időben alkalmazta, előretörései alkalmával tisztában volt azokkal a veszedelmekkel, a melyek fenyegették és szívsósan, kitartóan dolgozott azon, hogy a fenyegetést elhárítsa. Az ellenrendszabályok alkalmazásában pedig eléri a ruszkiji nivót gyors, energikus intézkedéseivel és kombinatív erejével. Stratégiájának kedvelt formája a szárnyakon való támadás; ebben a régi iskola hívének mutatkozik. Brutális harcmodorát — bármilyen ellentmondóan hangzik is — higádtan és óvatosan alkalmazza.

Kétségtelen: az orosz hadjárat legvéresebb fejezetei Bruszilovnak, e háború legkegyetlenebb hadvezérének nevéhez fognak fűződni, a kinek a csorda-stratégiája még a Dragomirov és Miklós nagyherceg-féle rettentő harcmodort is fölülmúlja. Június 4-ike, az orosz offenzíva megindulása óta világhíressé vált a neve. A legkeményebb szívű orosz hadvezér 1853-ban született. A császár apródjai között nevelkedett, majd lovastiszt lett és részt vett a törökök elleni háborúban. Az orosz-japán hadjáratban nem volt jelentősebb szerepe. 1909-ben lovassági tábornokká és a 14. hadtest parancsnokává nevezte ki a császár; vasszigoráról egész Oroszországban híres volt. A mostani háború kitörésekor a VIII. orosz hadsereg főparancsnokávával bízták meg; a lembergi csatát ő döntötte el azzal, hogy hadseregével Halicsnál átkarolta haderőnk jobbszárnyát és ezzel kikényszerítette a visszavonulást. A limanovai esata idején kevesebb sikere volt; ebben a módfelelt bonyolult és izgalmas csatában az volt a feladata, hogy Limanovánál áttörje a Dimitrievet oldalzó hadseregünket, a parancsot azonban nem hajthatta végre. Limanova után a Kárpátokban harcolt; a gorliczei áttörés után a félig megsemmisülésből, roncsos vert hadsereggel mégis meg tudott menekülni. Az újévi besszarabini csatában, a hol az oroszok minden addigi méretet felülmúló tömeg-támadásaikat intézte, még a VIII. hadsereg parancsnoka volt, Ivanov távozása után pedig őt bízták meg a Pripjettől délre harcoló hadseregek főparancsnokávával; őt szemelték ki arra a feladatra, hogy az orosz Gorliczét produkálja.

Jákó János.

LEVÉL HAZA. — Klimó István rajza.

1. Piazza látkepe. 2. Drótkötél-pálya készítése az olasz harctéren. 3. Sátortábor Albániában. 4. Csapatunk Volhyniában álarccezel arcukon gáztámadást várnak. 5. Kerékpáros őrzőjárat átmászik egy kert falán. 6. Szállító osztagok. 7. Orosz gáztámadást várnak Volhyniában. 8. Offenzívánk alkalmával az olaszoktól elfoglalt 28-as mozsarak.

A GYŰLŐLET ETHIKÁJA.

Az angol kormány nem volt hajlandó vizsgálatot indítani a «Baralong» kapitánya és matrózai ellen, a kik tudvalevően teljes sikerű vízi vadászatot rendeztek egy elsüllyesztett német tengeralattjáró hajótöröttjeire. A fuldoklókat doronggal verték agyon, azokat pedig, a kiknek sikerült fölkapaszkodniok az angol hajóra, lepuskázták. Ebben a műveletben maga a «Baralong» kapitánya nagyszerű vadásznak bizonyult. Őt németet lőtt agyon, a kik védtelen életüket megmenteni küsztek föl György király lobogójának árnyékába. Akadt a matrózai között is, a ki egynél több fuldoklónak zúzta össze a koponyáját, de a rekordot a kapitány tartotta.

Az ok, a mely az angol kormányt arra indította, hogy ne rendelje el hírhedt hősei ellen a vizsgálatot, nem a bizonyítékok elégtelensége volt. Hanem éppen ellenkezőleg. Óvakodott attól, hogy keressen, mert egész bizonyos volt, hogy talál. Ha hadbíróság elé állítja a «Baralong» kapitányát, csak két eset lehetséges. Az egyik, hogy elítéli. A mi örök dokumentuma a történelem egyik legnagyobb gyalázatosságának és legförtémesebb gonosztettének. A másik, hogy fölmentik. Ez viszont az angol király nevében a szolidaritás vállalása azzal a lélekkel és azzal a szellemmel, a mely a Baralong hőseinek viselkedésében megnyilatkozott. A két lehetőség egyikét se érezte a büszke Anglia kívánatosnak. Egy harmadikat választott. Vattát dugott a fülébe. És valószínűleg — újra keresztelte a «Baralongot». Más nevet adott neki. A mi már csak azért se kerülhetett nagy fáradságába, mert a dicsőséges angol flottának, szerencsére, most példátlanul sok hajóneve van üresedésben.

De nem a «Baralong» az egyetlen, a mely jogot adott az egész angol tengerészet átkezeselésére. E nagyszerű legényeket, a kik a skagerraki nagy esatát is megvívták anélkül, hogy egyetlen német foglyot ejtettek volna, kétségtelenül megilleti a tenger kozákjai büszke címze. A kozákok is úgy vannak nevelve, hogy ne ejtsenek foglyot, mintha csak a «Baralong» fedélzetén nyerték volna katonai kiképzésüket. A történelem nagy forgószéle itt sose sejtett erkölcsi harmóniákat sodort egymáshoz. És a tenger kozákjai név semmiesetre se lehet sértő az angol tengerészekre azóta, mióta a «Times» megírta, hogy az alkohol-tilalom a fehér császár népeit Európa legcivilizáltabb nemzetévé avatta. Igaz, hogy a tilalom óta Oroszországban, mint üdítő-italt, hallatlan tömegben él-

MANGRA VAZUL, A MOST MEGVÁLASZTOTT GÖRÖG-KELETI ROMÁN METROPOLITA.

vezik a politurozó festéket: de egész bizonyos, hogy a miért isszák, nem a spiritusz-tartalma, hanem a festék. Az pedig nem barbárság, csak a művészi hajlandóság egy sajátos megnyilatkozása, ha egy nép magában is szereti a színeket. Belülről festi magát.

A háború nem erkölcsnemesítő akezió. Nem gyöngédségre neveli és érzékenységre puhítja a lelkeket. A háború a gyűlölet gyermeke, legalább is adoptusa és erős szálak fűzik őket egymáshoz. Nem akarom elpusztítani azt, a kit szeretek és nem szereteten azt, a ki a torkomat markolással és a melleimre akar taposni. Hogy a politikát, a történelmet és ennek legvehemensőbb megnyilatkozását: a háborút nem az érzelmeik összeütözése, hanem az érdekek tragikus ellentéte diktálja, bizonyára igazság. De nem olyan igazság, a mely szemben állana azzal, a minél csak — még erősebb. A kinek az érdeke ellentétes az enyémmel, útját állja, keresztetzi, visszalöki, átázol rajta, azt előbb-utóbb meg kell gyűlölnöm. Boldogulását a magam romjában, emelkedését az én lesüllyedésem árán, megerősödését az én eróm

vesztén, nem kívánhatom. Mennél nagyobbak a szomorú kiegyenlíthetlenségbe került érdekek, annál kevésbé és mennél huzamosabb a esatájuk, annál sűrűbbé kell válnia az érzelmi meghasonlás anyagának is. Ez az, a mit a lelkek feszültségének mondunk. A kár, a bánatalom, a hátraszorítottság, az irigység, a fölgyladát indulat szenvedéseinek igen széles skálája viharzik át a szíveken — a tettlegességig. Mire oda kerül a sor, hogy a nemzetek ököllel és késsel rontanak egymásnak, már föltétlenül gyűlölik, sőt tegnap is gyűlöltek egymást.

Érdek és érzés egy úton jár és együtt veti magát arra, a ki az útját állja. A minden gyűlölet nélkül kezdett háború: minden ok nélkül kezdett háború. A legnagyobb immoralitás. Csak annak ronthatók neki, a Fi bőséges okot adott rá, hogy gyűlöljem. A gyűlölet tehát — akármit mond az erkölcséről az analízis — egyik nélkülözhetetlen *morális* eleme a háború-indításnak. A legjelentékenyebb enyhítő körülmények rangjában áll.

De a háború: intézményes cselekvés. Szabályzata, rendje, szervezete van. Kötelező és tiltó paragrafusai. A háborúnak megkonstruált egyénisége van és élettörvényei, a melyeket respektálni kell. E törvények elhatárolják cselekvéseiben a tisztességest és a tisztességtelent és általuk lesz más a harcos és más a haramia. Akkora legális területet adnak az *ellenségeskedés* fogalmazott gyűlöletnek, a mekkorán ez a fájdalmas elem bőven és teljesen kiérvesülhet. És a mivel még ennek a tévutaknak a határait is túllépi, az már igazán alatta van mindennek, a mi még emberinek minősíthető. Az már: állati vagy ördögi.

Sajnos: ilyen borzasztóságokra el kellett készülnünk ebben a háborúban már ama vegyi összetételek folytán, a melyet az ellenünk fölvolnutatott erő mutat. Vad és félvad törzsek harcos nemzedékét is a zászlóik alá sorakoztatták ellenségeink, mint ama civilizáltúr munká eredményét, a melyet Ázsiában és Afrikában kifejtettek. A mire azonban nem lehattunk elkészülni az, hogy a legszörnyűségebb határsértéseket a háború etikája és az emberiség leglefokozottabb követeléseiről rovasára nem ezek a gurkhák, indusok, osztjákok, vogulok és cseremiszek követték el. Se a *Baralongon* se a *Stephen* gőzösön nem pápuák ültek. Nem vademberek. Fehér angolok, a hogy a német vezérkari jelentés őket nevezi megkülönböztetésül nem a színes, hanem — a más fehér emberektől. Szöllösi Zsigmond.

AZ IDEI SZENT ISTVÁNNAPI KÖRMENETRŐL. — ALBRECHT FŐHERCEG, A KIRÁLY KÉPVISELŐJE A MENETBEN. — Jelt Gyula fővitél.

1. A tábori rabbi rituális könyvéje a harsztéren. — 2. Figyelő órs a Monte San Michelen. — 3. Rögözött híd. — 4. A Bourbonok koronája Görzben. A korona a Bourbon-család kriptájában van s az ór szívesen mutogatja katonáinknak. — 5. Balogh Radófi, a harsztéren kiküldött munkatársunk fértéle.

RÉGI ÉS UJABB MAGYAR FESTŐK A PRIMÁSI KÉPTÁRBAN.

Ne csodálkozzék az olvasó, hogy e hasábkon fedezékek, drótakadályok, harmincz és feles mozsarak, hullamezők és összelőtt katedrálisok komor felvételei: a jelen megfeszített izalmainak fotografikus látéletei közül a régi művészet lelket vidító, multba kalandozó alkotásait látja előmosolyogni. Ez is a háborúhoz, a háborúnkhoz tartozik, talán jobban, mint a hadi képiállítások aktuális alkotásai. A most folyó sorsdöntésbe a fegyver, az erő szelleme mellett a szellem ereje is beleszól. Ágyúk és kulturák viaskodnak egymással. Ez a háború, minden borzalmassága dacára sem kompromittálta annyira a kulturát, hogy majd az igazság kiosztásánál a kultura és a rávaló hivatottság ne legyen a nemzetek részére ép oly kézzálóg, mint a vérrrel és vassal szerzett területi nyereségek, sziklák és földek, vizek és fák. A mult műveltsége történelmi jog, s a ma kulturája realpolitikai érték.

A kulturhistorikusnak a háború azt a tanulságot is nyújtja, hogy a tudománynak, irodalomnak és művészetnek a háború erőfeszítései közepette is folytonossága szolgáltatja a nemzetek műveltségének igazi fokmérőjét. Ez az igazi erőpróba, itt válik el, hogy milyen mély talajban gyökerezik a műveltség, hogy vészben is nélkülözhetlen létezésük-e az, mint a hit vagy a levegő, avagy csak a béke elkényeztetésében használt szobaillatosító? Mi kiálltuk és álljuk e próbát. Magyarországon már rég nem írtak annyit és az írás szentségére

vetett oly ideális hittel, a magyar elme talán soha nem szentelt a magyar jövőnek annyi gondolatot, itt az emberek soha annyit nem olvastak, soha a szót jobban nem lesték, akár szószékéről, akár a színi rivaldáról jött légyen az, mint e nehéz időkben. A tudomány műhelyeiben, így különösen múzeumainkban soha még ily serényen nem folyt a munka. A kik itthon maradtak, két kézzel dolgoznak azon, hogy a nagy kibékülés és az áldott béke idejére a magyar szellem presztízsenek tőkájével is segítsék a fegyverrel kivívott sikerek előmerítettését. A második századját élő Nemzeti Múzeum patinás oszlopsora mögött friss élet pezsdül, régi tárakat újra rendeznek, új osztályokat szerveznek a régiek mellé, s kemény koponyák magyarságú tervek szönek a jövő Nemzeti Múzeumról. Az ifjabb Szépművészeti Múzeum soha ily termékeny kezdeményező nem volt; egy finom és szerencsés vezetőkéz meglepő szépségeket halász ki a háborús piacról; antik szobrászati osztályában oly munka folyik, mely e gyűjteményt egyszerre az első közé fogja emelni Európában; modern képtárat új, egészséges alapokra fektetik; a régi ideálok közül Lionardóról beszélnek... És az államiak mellett új életre kel a legnagyobb magyar egyházi gyűjtemény is, az esztergomi képtár és múzeum, melyet egy nagy primás alapított, s melynek további jövőjét, most negyven év multán úgy nagy utód biztosítja. Hogy a mikor jönnek új test-

véréink, a németek, s hogy ha majd jönnek a turisták az uszoki szorost megnézni, a szép hajó-úton megállapodhassanak Budapest előtt is és már itt figyelmeztessék őket, hogy Magyarországon nemesek egy dúsan termő nagy Alföld és egy hírhedt éjszakájú nagy főváros van, s hogy a magyart nemesek negyvennégyes bakáért és vörös ördögéért érdemes szeretni és kell tisztelni, hanem multjának és műveltségének szépségeiért is.

Az újja rendezett primási képtárnak az országban eddig páratlanul álló régi magyar anyaga nemzetünk kulturális hivatottságát fogja a világ előtt a legszemléltetőbb módon tanúsítani és egyszersmind növelni fogja a magunk önbizalmát a jövő munkájára. Régi művésztünk a külföld nem ismeri, idehaza pedig nem akarják elismerni. Be kell vallani, sokat mulasztottunk. A régi görög vagy olasz művészetet jobban ismerjük, mint a hazait.

A miről tudunk, sokan annak is megtagadják eredetiségét, s a külföldről származtatják, anélkül, hogy e felfogást tudományosan igazolni tudnák. Középkori képeinkre találmányra ráfogják, hogy azok sváb, frank, cseh és Isten tudja milyen mesterek művei, s arról megfeledeknek, hogy régi számadáskönyveink és egyéb okmányaink telve vannak magyar képről neveivel, s hogy ilyeneket több festmény is megőrzött. Ha mindenütt külföldi mester után szaglászunk, mivel foglalkoztak hát azok a magyar festők, kiknek létezése történelg

3. Kolosvári Tamás: Jelenet Sz. Miklós püspök életéből (1427). 4. M. S. mester: Krisztus útja a Kálvária (1506; Hont-Szentantálról). 2. Kolosvári Tamás: Krisztus a keresztén (1427). 1. Szent János-túl: (XV. sz.; Garamszentbenedekről). 5. Kolosvári Tamás: Jelenetek Sz. Benedek és Sz. Egyed életéből (1427). 6. M. S. mester: Krisztus a keresztén (1506; Hont-Szentantálról).

RÉGI MAGYAR FESTŐK AZ ESZTERGOMI PRIMÁSI KÉPTÁRBAN.

bizonyítva van? Baj, hogy legtöbb művésztörténelmi kutatóknál hiányzik a magyar művelődés történelmi tudata, s ezek konokságukban a történelmi tények vasereje ellen is viaskodnak.

A mai magyar művészetet egész Európa elismeri, miért tagadják meg ugyane faj régi képviselőitől tudatosan a művészi rátermettséget?

A régi hazai festészet kutatása még annyira sem haladt, hogy az emlékeket iskolákba csoportosították volna. A primási képtár újonnan felfedett magyar festményei irányok és iskolák mellett határozott művészi egyéniségekkel ismertetnek meg. És pedig oly rangú egyéniségekkel, kik nem hoznak szegény régi művésztünkre, s a kik, a mellett, hogy benne éltek a nagy európai művészi áramlatokban, hogy a művészet egyetemes haladásától nem maradtak el, határozottan megkülönböztethető helyi, nemzeti sajátosságokat tüntetnek fel. Köztük a legrégebb Kolosvári Tamás, a ki a garamszentbenedeki apátsági templomból Esztergomba került képsorozatát, a középkori formák között már a valóság-szerű ábrázolásra törekedve, 1427-ben festette, ugyanakkor, midőn nyugaton a genti oltárral az Eyck testvérek és délen a Brancacci-kápolnával Masaccio a döntő lépést tették meg a pozitív, realiztikus művészi felfogás felé. A következő száz év folyamán a magyar festészet — állandóan szemmel tartva a déli és nyugati művészeti eseményeket, s megőrizve és erősítve egyúttal a helyi sajátosságokat — a fejlődés nagy útját járja be, s eljut az esztergomi képtárban kimutatott M S mesterhez, a kinek technikai tudása és művészi kifejező ereje kora legelső külföldi mestereivel vetekszik. Ez a mester igazi nagy egyéniség volt, s nem afféle szárnyas-oltár iparos, a melynek Németországban és nálunk is nagy számban működtek; nagy egyéniség, a kiben bányavárosi iskolánk fejlődése a legmagasabbra szökött, mint a hogy az 1526-ban készült kassai Mária látoga-

ása oltárának mestere a kassai és kassavidéki iskolák legerettebb hajtása volt.

De Kolosvári Tamás és M S mesteren kívül a képtár a régi magyar festészet történetét más egyéniségekkel is gazdagítja, egyelőre, míg igazi nevük elő nem bukkan, szükség-nélvel jelölve meg őket. Ilyenek a báti antependium, a jánosréti oltár, a garamszentbenedeki nagy passió-kép mestere, a bellai, az idősebb és ifjabb aranyosmaróti, az 1510-iki garamszentbenedeki mester, kiknek részben másutt is kimutathatók képei. Az ó-német festészetben is gyakori eset, hogy személynév híján a festmények tárgya, vagy a fő működési hely szerint nevezik el a mestereket.

Az esztergomi képtár középkori magyar festményei javarészt a ma is az esztergomi főegyházmezgyéhez tartozó Hont és Bars bércezes vidékeinek művészeti kulturáját mutatják be. E költői szépségű vidékek művészi teremtésének egyik főgóc-pontja Garamszentbenedek volt, melynek ősi benedek monostorát I. Gejcsa alapította 1075-ben. A sok viszontagságon keresztül ment, huszítáktól pusztított és sóvár szomszédoktól, lévai Cseh Pétertől, pelsőci Bebek Jánostól, a Forgáchoktól fosztogatott gazdag kolostor és egykor városi védekezésre is berendezett pompás temploma dacos magasságban emelkedik a kanyargó Garamnál; egykor vésszel küzdött, ma a csend fölött uralkodik. Művészen kiképzett, hangulatos keresztfolysójának alig van párja az országban.

1. Id. Markó Károly: Eszményi tájkép (1847) 2. Szentgyörgyi János: Virágcsendélet. 3. Ligeti Antal: Betlehem (1874). 4. Molnár József: Templomi áhitat (1876). 5. Liezen Mayer Sándor: Simor János arcképe (1886). 6. Liezen Mayer Sándor: Menekülés Egyiptomba.

UJABB MAGYAR FESTŐK AZ ESZTERGOMI PRIMÁSI KÉPTÁRBAN.

Id. Markó Károly: Tanulmányrajz.

Lotz Károly: Nyár.

Liezen Mayer Sándor: Tanulmányrajz.

jellegzetesen mutatja be a mester eszményítő természeti felfogását, míg Ferenc fia révén a primári képtárba került két vázlatkönyve művészetének kulisszatitkaival ismert meg s elárulja, hogy mily gondos tanulmányokat végzett tájképeinek odavetett apró alakjaihoz. Orlai Petrics egy kis képe Petőfivel való barátságának meghatározó emléke, egy nagyobb kompozíciója pedig a hivatott történeti festőt juttatja szóhoz. Ligeti Antal négy monumentális tájképe igazi «grand art»; jobbat e nemből seholsem festettek akkor Európában. Liezen Mayernek a képtár alapítójáról, Simorról készített arcképe és a Menekülest Egyiptomba, ill. Magyarországi Szt. Erzsébetet ábrázoló két nagy vászna is kiállja az összehasonlítást a

legjobb külföldi festők alkotásaival; a képtár kézírás-tokjaiban szunnyadó s a magyar népeletről merített néhány kiadatlan vázlata pedig élénk száfolatául szolgál annak a legutóbb fölmerült állításnak, mintha a Münchenbe származott mesternek a magyar élettel nem lett volna kapcsolata. Lotz négy fiatalkori képe is hitet tesz róla, mily szívesen merültek el, XIX. századi művészeink a legnagyobbak is, a magyar nép és a magyar föld tanulmányozásába, s mennyire igazabban értették azt meg, mint sok fölényeskedő festőnk. Molnár József pompásan jellemzett és hatásosan megfestett templomi jelenetének szemlélésénél csak az újszerű szeszélyes hatásával tudjuk megmagyarázni, miként feledkezhetett meg a köz-

tudat oly gyorsan a régiek hitével és alapságával dolgozó sok jeles festőnk. A közel-múlt számos magyar mestere várja még a művészettörténet igazságosabb ítéletét.

Gerevich T.

A jánosréti oltár mestere: Predella-kép.

AZ ELVESZTETT HAZA.

Regény. (Folytatás.)

Irta WALTER BLOEM.

Pedig sürgetett... A zord tél eddig nem sejtett mértékben fokozta a nyomorát a szegény lakosság, a számtalan családnak, a kik még mindig hajléktalanul éltek tömeglakásokban. Micsoda szerencse, hogy a szeretetadományok kivülről oly dúsan áradnak, a szomszédos és barátságos Svájcából, leginkább azonban minden német vidékről. Mintha a német nép jóvá akarná tenni Strassburg polgárságával szemben, a mi bajt fegyverrel a kezében okozott neki, olyan tömegesen érkeztek a pénzek és élelmiszerek, ruhaneműk és szénszállítmányok, melyeket minden észak felől jövő tehervonat hozott. Mégis a nyomorúság olyan óriási nagy volt, hogy minden dúsz segítség csak a legsürgősebb szükségletre volt elegendő.

Ezekben a napokban érkezett Küss apóhoz egy az ostromló sereg parancsnoksága engedélyező záradékával ellátott levél Louistól.

A fiú nagyon jól, okosan, derekasan írt. Bocsánatot kért atyjától és nővérétől szökése és a gond miatt, melyet szeretteinek okozott. Jelentette, hogy ő és Mathieu most együtt vannak fogva s értésükre adták, hogy egy idő múlva Németországba fogják őket szállítani, hogy büntetésüket megkezdjék. Ha apa még egyszer látni akarja, jöjjön Bavilliersbe. Emile Küss azonnal elhatározta, hogy a fához siet. Lázás sietséggel készített el mindent... mikor azonban a főkörmányoságnál menetlevelet kért a német előőrsokon való átjutásra, Bismarck-Bohlen úr kerekén elutasította.

— Tisztelet-becsület családai gondjainak, kedves polgármester uram, de most nem nélkülözhetem önt két napra sem...

Cécile is kettős életet élt a lázas feszültség e napjaiban. Mint jó strassburgi lány és házikisasszony kivette a maga tartozó részét apja,

szülővárosa aggodásából és reménykedéséből. Asszonyi lelke azonban mélyen, mélyen bent valami mást élt át. Messze kint volt, távol Strassburgtól, távol a Rue du Dómetól. Jeges, viharosörpötte fensikokon bolyongott és mélyen behavazott völgyeken át és — keresett.

Keresett? Itt is kettős volt az érzése, hol odaát Bourbaki lassan felhőpölygő hadseregeinél, hol ideát az ostromló sereg szívós, megátalkodott kuporgásánál és leskelődésénél Belfort dacos sziklavára körül. A mit azonban odaát ama harcok oldalán keresett, azoknak a harcoknak az oldalán, a kik francia hazájukért küdenek, az valami valótlan, valami fantasztikusan elmosódott volt. Az életet; a valóságot, csak annak a férfinak a képe jelentette számára, a ki ideát van az ellenség oldalán. Ez valóság volt, ez volt a valóság... ez nyúlt bele erős férfikézzel őcsese életébe, saját életébe és minden jobbá lett, a hol ő megjelent.

És messze, messze van... csak néhány mérföldnyire van innen az a hely, a hol a badeniek és poroszok a francia haza utolsó védőbástyáját körülzárták. És mégis, micsoda örökkévalóság van közben! Micsoda áthidalhatatlan mélység!

Áthidalhatatlan? Az álmai, mint a fecske szállottak rajta keresztül és mindennap megújult benne az elhatározás, hogy még egyszer elvet magától minden tartózkodást, minden félelmet és ír neki, — elküldi neki köszönetét, a melytől a szíve túlrad.

S egy sötét délután, mikor odakinn sűrű hóhullás fátyolozta el a világot és minden életet mélyen befelé riasztott, — egyszer csak ott ült fehérre lakkozott empire íróasztalánál és süldő lány módjára mereven tartva a tollat, lázasan kihevülve firkálni kezdett, sort sor után, míg tizenkét lapot tele nem írt. Aztán felugrott, az ablakhoz rohant és sokáig nézett ki az udvaron a hangtalanul hullongó hóba, ezer zavaros indulattól nyomasztva. Nem merte még egyszer elolvasni, a mit a zizegő elefántcsont-

papir ívekre írkált. Gyors mozdulattal összegyúrta az íveket, belenyomta a borítékba s aztán aggodalmas gondossággal írta rá az előírászerű német címet, a melyet azon az éjszakán a pápaszemes-porosz hadnagytól kapott az aubettei őrszobában.

Aztán újra rájöttek a meggondolások, az aggodalmak. Mit is írhatott neki, a hosszú porosz hadnagynak? Nohát, nyilván Louisról volt szó, határtalan köszönetéről, a fiú jó és okos leveléről, papa tervéről, hogy odautazik és Bismarck úr tilalmáról. Igen, bizonyára erről van a levélben szó. De nincs-e benne még több is? Nincs-e benne talán az, a minek sohasem szabad lenni s még kevésbé szabad kimondani.

Cécile nem tudta, — csak bátortalanul zavartnak és ijedtnak érezte magát s megváltás volt rá nézve, mikor az öreg Joséphine vacsorázni hívta. Beledobta hamar a levelet az íróasztal oldal-fiókjába és kirohant a viláosságba.

Apa megint nem volt odahaza s ő megkérte Josephinet, vacsorázzék vele. Az öreg asszony egész életét a Küss-házzal osztotta meg, de azért a jól nevelt elzászi cselédség hagyományos módja szerint sohasem merészkedett átlépni a tartózkodás éles vonalát. Csak bajjal lehetett rávenni, hogy üljön ifjú úrnőjével az asztalhoz. Cécile csak félfülle hallgatta, a mit az öreg beszélt mindazokból a vad híresztelésekből, melyek a városban keringtek, száz ellenőrizhetetlen forrásból eredve, lehetséges dolgok és merő butaságok keveredve. Hogy Belfort már fel van szabadítva, de Bourbaki nem fog Strassburgba jönni, hanem Mühlhausenben áll s onnan készülni halált és tűzvészt vinni a Rajnán át a badeni s a württembergi tartományba. S az árnyékszerű víziókból, melyekkel hallgatója lelke el volt telve, megint fölmerült egy lovaseszedes képe, a ki a kardjukat forgató dragonyosok élén, mint a háború pusztító szelleme vágta a német vidékeken át. Csakhogy az a kép idegen, félelmesen idegen volt szívének.

Az esti órák lassan teltek, mint a csepegő álmok az ismét magára maradt leány felett. S most észébe jutott a levél, a melyet mégse azért írt, hogy rejtve maradjon az íróasztal fiókjában. Egyszerre felugrott és előkereste a német hivatalos lap ama számát, a melyben benne volt a most már teljesen német üzembe vett elzászi vasutak új menetrendje. Nem, ma este nem megy már vonat Mühlhausen felé, de reggel öt órakor indul egy. Tehát hamar, hamar a levelet!

Jean és a cselédek álmosan gonyasztottak, urukra várva, a konyhában.

— Készüljön, Jean, el kell velem jönnie a pályaudvarra!

Az utczák kihaltak voltak. Cécile bundája és Jean libéria-kabátja egy pillanat alatt vastag vatta-réteggel volt borítva. A csatorna be volt fagyva. A takarékos hatóság rég eloltotta az utczai petroleum-lámpákat, néhányat kivéve, melyek homályosan, sárgalasan pislogtak a hógomolyagokon keresztül.

Mi az? A pályaudvar ezen az éjjeli órán fényesen ki van világítva? Súlyosan zuhant bele a levél a szekrénybe s Cécile kíváncsi pillantást vetett a váró-csarnokba. S bár az ablakablak vastagon be voltak borítva jégvirággal, azt mégis meg lehetett látni, hogy odabenn sok ember mozog s hangok moraja, sürgős-forgás hallatszott ki.

A befagyott ajtó nem engedett a leánykéz nyomásának, Jeannak kellett segítségül odugrani. Micsoda különös látvány!

Az alacsony peronon a jobboldali sín pár üres, a baloldali áll egy vonat, a mely láthatólag épen most érkezett, nevető, parancsokat osztogató, lármázó, köszöngető emberek hangyanyúzgása. Katonák ugráltak ki a kocsi-ból, hatalmas, széles galleru köpenyekbe burkoltan. Némelyiknek formátlan bőrcsákó volt a fején, másoknak alacsony, ellenző nélküli

tábori sapka volt kaczkiasán a füleire csapva. S szemben velük polgári ruhás emberek tömege, asszonyok, a kik közül Cécile nem ismert egyet sem. Némelyikükön betegápoló nővér-ruha volt, mások a szerint az özönvíz előtti rút divat szerint voltak öltözve, a melyről a strassburgi lány azonnal ráismer a bevándorlottakra. Valamennyinek a balkarján azonban ott volt a posztó vagy lóden-köpönyegen a fehér szalag és a genfi kereszt. Hosszú asztalok voltak felállítva, rajtuk üstökben párolgó, erős-illatú leves, illatos kávé. Ide-oda nyugtogatták és adogatták, vidáman szüresölgették, üdvözléseket és kézszerításokat váltottak, mintha mindezek az emberek bajtársak, testvérek volnának.

— Mi ez, Jean? Van magának fogalma róla? — Tudom, mademoiselle. A német vöröskereszt állomása ez, hetek óta így megy ez már... Cécile megértette. Átvonuló tartalékos csapatok vonata ez a német hadsereg számára. És Strassburg új lakói, a németek üdvözlik, ellátják mindenféle jóval a fegyveres testvéreket.

S az elzászi lányban megint felzúdult a gyűlölet és a szűgyen. Igen, ők ezek, új urai az országnak, a kik itt a leigázott város közepén új hazát teremtetek maguknak és üdvözlést, istenhozottat mondanak és üdülést szereznek a régi haza küldöttjeinek.

Olyan volt minden, mint egy nagy ünnep és mégis benne volt az óra bosszantó komolysága. Ezek a férfiak, hosszú szakállasak, pelyhes álluk — mind el vannak szűnyva, hogy élbe vetik magukat Gambetta óriás-hadseregeinek halálos találkozására? S ők énekelnek, csevegnek, duzzadnak a lét örömétől és a fegyver büszkeségétől.

Most zúgás és sziszegés az üres sín páron jelentette egy új vonat érkezését s a sürgölők és gondoskodók tömege azonnal az újonnan érkezett felé fordult. De mennyire

más kép, mikor ez a vonat is kiadta rakományát! Halvány, vihartépett, zilált alakok lettek láthatók az ablakoknál, sinbe szorított karok, kendővel bekötött fejek és lassan, vigyázva csoszogtak a kocsi hátsó részén, engedték, hogy segíteni kész karok leemeljék őket, kinosan és fáradtságtól terhesen támolyogtak a kitért karok felé. Igen, ezek a szörnyű tánczók jöttek vissza, a melybe úgy vágyódtak, mint a legnagyobb életörömbé.

S ekkor Cécile felismerte a német egyenruhák között honfitársai két kabátját, veres nadrágját. Barát és ellenség tarkán keveredve, össze-elegyedve a közös szenvedésben az egyforma tehetetlenségben, egyforma kínban. S csodálatos, a barbárok, a betolakodók, nem kevésbé szívesen fogadták az ellenséget, mint a testvért, egyforma odaadással üdítették őket, egyforma áldozatkészéggel gondoskodtak róluk.

Cécile ismerős arcot pillantott meg a hullámzó tömegben. Csakugyan, a kis porosz leány, Lehmann Helén! A fiatal leány várakozva állott és nézelődött a vonat hosszán. Aztán hirtelen odaugrott egy keskeny arézi, az irtalmas nővérek ruhájába öltözött leányhoz, a ki óvatosan, mint egy daliás francia tűzér kísérője kilépett az egyik kocsi-ból és védenekének segített a kocsi-leszállás lemenni. Nevetve és könnyek közt borult a két idegen leány egymás karjába, viharos köszöntéseket váltottak azon a kemény északnémet nyelven, a mely az elzászi lányra olyan visszásan hatott, mint valami vad, barbár karatylós.

Cécile egy darabig némán figyelve állt mellettük. Ügyilátszik, a most érkezett leány arra kérte a barátját, segítsen neki, hogy megértse magát, a francia sebesülttel, a ki még Cécile számára is nehezen érthető tájnyelven beszélt — talán provánszi volt — s keservesen igyekezett sebesült karjainak nehezes gesztusaival megmagyarázni a két nőnek,

TISZTAVATÁS A LUDOVIKA AKADÉMIÁBAN A KIRÁLY SZÜLETÉSE NAPJÁN.

HONVÉDSÉGÜNK LEGIFJABB TISZTJEL — Jelfy Gyula felvétele.

merítés és a Moglena-területen több ízben véresen visszaverték. A Butkovic és Tahinos-tó között a francia haderőket a Strumán túra vetették vissza. Tovább keletre elfoglalták a Sjemnicza-Planina hegygerinczet.

Augusztus 23. Az orosz harctéren Moldavától nyugatra német csapatok rohammal elfoglalták az oroszoknak egy további gyaogsági állását, a mely alkalommal 200 orosz elfogtak és két géppuskát zsákmányoltak. Zabiénel orosz előtöréseket visszavertünk. A Kukul területén állóharz folyik. Tovább északra csekélyebb harzi tevékenység mellett nincsenek nevezetesebb események. A nyugati harctéren Thiepvál és Poziéres között az angolok hasztalanul ismételték meg támadásait. Ovillerstől északra az új folyamán közelharzok voltak. A Fourcaux-erdőtől keletre, épp úgy mint Maurepasnál ellenséges kézigránátváltakozások sikertelenek maradtak. A tüzérségek folytonosan nagy tevékenységet fejtettek ki. A Sommé-tól délre Estréesnél megtisztítottunk kisebb árokrezeket, a melyeket a francziák augusztus 21 óta még tartottak. Ez alkalommal három tiszt és 143 főnyi legénység jutott fogolyként kezünkre. A Maastól jobbra a Fleury-szakaszon visszautasítottunk ellenséges kézigránátváltásokat. A hegyvidéken ránk néve kedvező kisebb gyalogsági ütközetek voltak.

HALÁLOZÁSOK.

Hősi halált haltak: **DÉKÁNI GUSZTÁV**, csász. és kir. őrnagy, az 51-ik gyalogezredben, a hadiékítményes III. oszt. vaskoronarend lovagja, a német birodalmi vaskereszt, hadiékítményes katonai érdemkereszt, az arany Signum Laudis stb. és legfelsőbb helyről nyert többszörös elismerés tulajdonosa, 47 éves korában, az orosz harctéren kapott súlyos sebében, a pozsonyi helyőrségi kórházban. — **Ijabb MAGAY SÁNDOR**, tényleges honvédszár-főhadnagy, a Signum Laudis tulajdonosa, 25 éves korában, az orosz harctéren, Bukovinában, a Carnipatak mellett. — **Domaházi ELEK LAJOS**, jogszigorló, tartalékos tüzérhadnagy, mind a két Signum Laudis tulajdonosa, Czeremoszón körül, 23 éves korában. — **Ijabb ADÁM GÉZA**, a 8. honvédszár-ezred hadnagya, a Signum Laudis, a kis ezüst- és a bronz vitézségi érem tulajdonosa, Adám Géza dr. kereskedelmi miniszteri osztálytanácsos fia, az orosz harctéren, 24 éves korában. — **SZÉKY ZOLTÁN**, református papnövendék, hadapródjelölt. — **KOMÁTHY ZOLTÁN**, a sárospataki jogakadémia hall-

gatója, a 65-ik közös gy.-e. kadetaspíránosa, a Kóropieczzszakaszon. — A szabadkai honvédszázados két zászlósja esett el. Az egyik **BALOGH LAJOS**, a másik hős zászlós **Szász KÁROLY**, a ki a harctéren kapott gránátlövést. — **GÁNCZ VIKTOR**, takarékpénztári hivatalnok, a 17. honvéd-gyalogezred önkéntes tizedese, 22 éves korában, az olasz harctéren.

Elhunytak még a közelebbi napokban: **Gróf tolnai FÉSTETITS ELEK**, 88 éves korában, Sopronban. — **FÉHN JÁNOS**, 76 éves korában, Ujszentese. — **PEHOVIC AGOSTON**, királyi tanácsos, nyug. pénzügyigazgató-helyettes, 72 éves korában, Budapest. — **TÁBY ELEK** ügyvéd, 71 éves korában, Nagykárolyban. — **Dr. ERNUSZT JÓZSEF**, Vasvármegye egykori főispánja, az Ebredés szabadkőműves páholy alapítója, főmestere és a Magyarországi Szimbolikus Nagypáholy tiszteletbeli nagymestere, a vasmegyei Oladon. — **Dr. EMMER GÉZA KÁROLY**, törvényszeki bíró, Budapest. — **Szászvárosi EPERJESSY ALBERT**, volt császári és királyi rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter, Berlinben. — **GERENDY PÁL**, 54 éves korában, Budapest. — **Dr. CZIRER ELEK**, Pécs város tiszti főorvosa, 67 éves korában, Pécs. — **Ijű Löwinger MÓR**, a székesfehérvári kereskedelmi csarnok elnöke, 57 éves korában. — **JÁGER BERTALAN**, Ung vármegye törvényhatóságának és Ungvár város képviselőtestületének tagja, 58 éves korában, Ungvár. — **MÜLLER JÁNOS**, kir. tarácsos, a III. oszt. vaskoronarend tulajdonosa, a Ferencz József-rend lovagkeresztese, nyug. máv. főfelügyelő, 68 éves korában, Budapest.

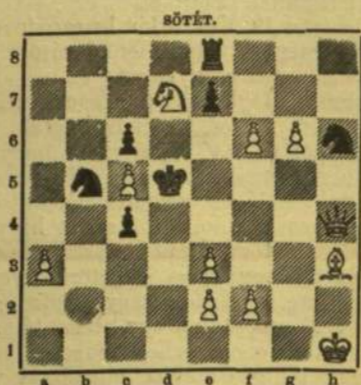
Öz. **BÁNHIDY ANDORNÉ**, szül. boconádi Szabó Mária, 80 éves korában, Kiskunfélegyházán. — **Öz. MADARASI VILMOSNÉ**, szül. Meisels Mariska, 65 éves korában, Budapest. — **KUMMER KÁROLYNÉ**, szül. Emmerling Lujza, Budapest. — **LEVOLDA THEODORNÉ**, szül. Csabai Kliment Zsófia, Budapest. — **WESSÉLY RUDOLFNÉ**, szül. Rubinstein Renée, Budapest.

Szerkesztői üzenetek.

Szent István napján. Nincs lélekzete az ódai hanghoz; minduntalan elfullad és zavarba jöve dadogni kezd. **Az ember.** Sötét pesszimizmusa, a mely miatt félti, nem volna baj, de hogy a verse inkább próza és a gondolatai elcsépelet frázisok, az már inkább az. **Csaták tüzeiben.** Mint a mai harzi költészet legnagyobb részén, nagyon meglátszik, hogy itthon készült, a békés írószatnál s a ki írta, egyáltalán nem élte át a harci érzéseit. Az ilyen költészet pedig belső hanyagságból született és nem ér semmit.

SAKKJÁTÉK.

3019. számú feladvány Schlechter Károlytól, Bécs.

Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

3015. számú feladvány megfejtése Feigl Miksától.

Világos. Sötét. Világos. a. Sötét.
 1. V4-f3 — c4-c3 1. Bg7-c7
 2. Fe8-b6! stb. 2. Be4-e8† stb.
 1. — Bg7-d7 1. — t. sz.
 2. Be4-e8† stb. 2. Be4xe7† stb.

Helyesen fejtették meg: **A »Budapesti Sakk-kör» (Budapest).** — Hoffbauer Antal (Léptétár). — Kintzig Róbert (Fakert). — Székely Jenő (Gydr). — Bácsi Péter (Budapest).

KÉPTALÁNY.

A »Vasárnapi Ujság» 50-ik számában megjelent képtalány megfejtése: **Nem jó alárendeltnek fényleni.**

Felelős szerkesztő: **Holtay Pál**
 Szerkesztőiroda: Budapest. IV. Vármegye-utca 11.
 Lapkiadó tulajdonos Franklin-Társulat IV., Egyetem-utca 4.

ÚJ KÖNYV!

Magyar katonatisztek hőstettei örökíti meg

A MI HŐSEINK

Tisztjeink hőstettei a világháborúban

WOINOVICH EMIL
 Kézreméklődtek: REICH ÁRPÁD
 VÉLTZÉ ALAJOS
 BENEDEK ELEK és BENEDEK MARCELL

Képmellékletekkel

Ára kötve 6 korona

A Franklin-Társulat kiadása

Kapható minden könyvkereskedésben

Figyelmeztetem,

hogy még egyelőre a Csodaréztrombita 7 K. Varázsfuvola 5 K. Tábori szájharmonika 5 K. Okolina iskolával 4 K. Hanglemezek 4 kor. Az összes hangszeres árai emelkednek.

WÄGNER

„Hangszer-Király” Budapest, József-körút 15. sz. Argyezék ingyen! — Előleg küldendő! „Wagner” névre ügyelni!

Érdekes ujdonság!

A mai magyar művészet képzőművészeti anthológia

Szerkesztő: Gyöngyösy Nándor
 Előszóval ellátta: Pakai Gyula
 Cikkeit írták: Gr. Andrassy Gyula, Magyar Elek, Bálint Lajos, Malonyay Dezső, Gyöngyösy Nándor, Rózsa Miklós, Lyka Károly, Szablya János.

A kötetet több mint 150 szép kép díszíti.

Ára 6 korona.

Megrendelhető: **LAMPEL R. könyvkereskedése** (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál Budapest, VI., Andrassy-út 21. és minden könyvárusnál.

Érdekes ujdonság!

legyőzhetetlen ország

Irta: Dödy

Ára 2 korona

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál Budapest, VI., Andrassy-út 21. és minden könyvárusnál.

LISZKA VIZ Kapható: Török József gyógyszerháza, Budapest, VI., Király-utca 12. sz. és Csillag-gyógyszertár, Nagyvárad. **Ara 2 korona.**

Az elhízás Kifejezően bevált ellenszere az aranydrammával és oklevéllel kitüntetés Dabokódn. Nincs túlsúlyos test, nincs kiálló estib, hanem csak karcsu elegáns alak és kezes természet. Nem orvososság ez, nem tilkos szor, csupán a talerő, de egészséges ércyünk bízós eszköz a normális testalkat elnyerésére. Diétára nincs szükség, sem a szokott étrend megváltoztatására. A hatás meggy. Egy csomag, amely egybőnapra elég, 7-50 K, két csomag 14 K. Kapható a pénz előleges beklüldése vagy utólag: m. ellék. Gyártó: Hivaryon & Co. Newyork. Egyedüli széküldési hely: Gross Antal ki-veletli háza, Budapest, VIII. ker., József-körút 23/n. sz.

Vadászsportot üzök akár itthon, akár a fronton vannak — figyelmébe ajánljuk a „NIMRÓD” KÉPES VADÁSZUJSÁG-ot. Állandó melléklete: „A vadászeb” című egyedüli magyar nyelvű ebtenyészési szaklap. — Mindkét lap gyönyörűen illusztrálva. Előfizetési ár mindkét lapra: egész évre 14 kor., félévre 7 kor., negyed-évre 3-50 kor., egyes szám ára 50 fillér. Tessék mutatványszámot kérni. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz. (Franklin-Társulat).

A Magyar Könyvtár kasszetta kiadása. Ambrus, Heltai, Kafka, Kóbor, Krúdy, Lakatos, Molnár, Sebők, Szini, Szöllösi. **64** elbeszélést tartalmazza **10** kötetben, külön-külön kötésben, színes borítékkal. A tíz kötet egy kasszettában ára 6 K. **MAGYAR KÖNYVTÁR A FRONTRA!** Tíz füzet, tartalmaz 64 kitünő elbeszélést. Ára tábori csomagolással együtt 3 K. Kaphatók minden könyvkereskedésben.

Most megjelent érdekes ujdonság: **A sárga kérdés** Emberföldrajzi és politikai tanulmány Irta: **SEBŐK IMRE dr.** Ára 1 korona 50 fillér. Megrendelhető: **LAMPEL R. könyvkereskedése** (Wodianer F. és Faj) részvénytársaságnál Budapest, VI., Andrassy-út 21. és minden könyvárusnál.

A magyar katona
aranykönyve

A MI
HŐSEINK

Katonáink hőstettei
a világháborúban.

WOINOVICH EMIL

cs. és kir. gyalogsági tábornok

vezérségi alatti szerkesztő

VELTZE ALAJOS

cs. és kir. alezredes, a cs. és kir.

hadiváltár osztályfőnöke.

Közreműködtek:

REICH ÁRPÁD

m. kir. honvédtisztár-alezredes

és

SEBŐK ZSIGMOND.

Képmellékletekkel

Ára kötve 6 korona

A Franklin-Társulat kiadása

Kapható minden könyvkereskedésben

FÜZESSÉRY PENZIO.

Budapest, VIII., Baross-utca 53.

Főiskolai
nőhallgatók
otthona.

Most jelent meg
Kerpely Béla könyve:

„Nimródok a fronton“

Mulatságos vadászese-
tek a nagy háborúból.

Vadász milliőben tartott haditudósítások, melyek
a vadászt és nem vadászt egyaránt érdeklik.

A díszes kiállítású kötet

== ára 2 korona ==
(bérmentes küldéssel 2 K 40 f).

Megrendelhető: a „NIMRÓD“
képes vadászujság kiadóhivata-
lában, Bpest, IV., Egyetem-u. 4.
(Franklin-Társulat) a pénz be-
küldése vagy utánvét mellett.

Fronton levő hozzátartozójának nem
küldhet ennél kedvesebb olvasmányt!

Magyar Könyvtár

Szerkeszti RADÓ ANTAL

Juliusi sorozat:

IBSEN:

ROSMERSHOLM.

Színmű 4 felvonásban. Fordította Ambrus Zoltán.

(820—822.) Ára 90 fillér.

RUDOLF HERZOG:

AZ ÓRIÁS.

Fordította Benedek Marcell.

(823.) Ára 30 fillér.

RIEDL FRIGYES:

Shakespeare és a magyar irodalom.

(824.) Ára 30 fillér.

Megrendelhetők:

Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) R.-T.
Budapest, VI., Andrásy-ut 21. és minden könyvkereskedésben.

Rendeléseknél
sziveskedjék
lapunkra hivat-
kozni.

Olvassa a
hirdetéseket

AZ AÉRO

A repüléssel és léghajózással foglalkozó egyedüli magyar hivatalos folyóirat.

Minden számában érdekes és
eredeti fényképfelvételeket kö-
zöl. A léghajózás eseményeiről,
fejlődéséről és céljairól kitünő
és könnyen érthető népszerű
cikkekkel tartalmaz.

Különösen figyelemre méltók
a léghajózás és repülés hadi
alkalmazásáról írott közlemé-
nyei, valamint az ifjuság szá-
mára külön fenntartott kisrepülő-
gép (modell) rovata.

Mutatványszámokat a kiadóhivatal szivesen küld

Budapest, I. ker., Retek-utca 46. sz.

36. SZ. 1916. (63. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, Szeptember 3.

Szerkesztési iroda: IV. Vármeze-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
Ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egészévre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 6 korona.

A „Világkrónika“-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetéseket a postailag meg-
határozott viteldíj is csatolandó.

EGY HADTEST VEZÉRKARA. — Balogh Rudolf, a hadtestre kiküldött munkatársunk felvétele.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy a Magyar Kir. Szabadalmazott Osztályorszájáték (XXXVI. sorsjáték) 6. osztályának
húzásai f. évi szeptember hó 6-tól október hó 3-ig tartanak meg, még pedig a következő napokon:

szeptember: 6, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 18, 19, 21, 22, 23, 25, 26, 27, október: 3-án.

A húzások a négy első napon 9 órakor, a többi napokon 9 órakor kezdődnek és a magyar királyi ellenőrző hatóság és királyi közjegyző
jelenlétében nyilvánosan történnek a M. Kir. Szab. Osztályorszájáték húzási termében. A sorsjegyeknek a 6. osztályra való megújítása a játéktörvény szerint
minden igénytől függetlenül elvesztésének terhe alatt, 1916. évi augusztus hó 30-ig eszközözendő.

Budapest, 1916. évi augusztus hó 20-n.
Magyar Királyi Szabadalmazott Osztályorszájáték Igazgatósága.
Tolnay.